

Çocukluk Çağı Travmasının Duygu Düzenleme, Psikopatoloji İle İlişkisinin İncelenmesi

Investigation of the Relationship of Childhood Trauma with Emotion Regulation, Psychopathology

Kadriye ÖZADMACA*

Öz:

Bu çalışmanın amacı K.K.T.C’de yaşayan kişilerin çocukluk çağı travması ile duygu düzenleme ve psikopatoloji ile ilişkisinin tespit edilmesidir. Araştırmanın çalışma grubunu K.K.T.C’de yaşayan 18 yaş ve üzeri 400 kişi oluşturmaktadır. Çalışmada sosyodemografik form, çocukluk dönemi travmaları envanteri, duygu düzenleme zorluğu envanteri, kimlik gelişimi envanteri ve kısa semptom envanteri (KSE) kullanılmıştır. Çalışmada çeşitli bulgular elde edilmiştir. Çocukluk dönemi travmaları, duygu düzenleme ve psikopatolojiyle ilişkilidir. Çalışmadan elde edilen bulgulara göre duygu düzenleme güçlüğünün tek başına psikopatolojiyi istatistiksel olarak anlamlı düzeyde ve pozitif yordadığı görülmektedir. Duygu düzenleme güçlüğü ve çocukluk dönemi travmalarının eş zamanlı olarak psikopatolojiyi yordama durumu incelendiğinde ise duygu düzenleme güçlüğünün ve çocukluk dönemi travmalarının psikopatolojiyi pozitif yönlü olarak yordadığı belirlenmiştir. Yapılan analizler sonucunda duygu düzenleme güçlüğü ile psikopatoloji arasındaki ilişkide çocukluk dönemi travmalarının kısmi olarak aracı olduğu saptanmıştır. Araştırmamızın sonuçlarına göre çocukluk dönemi travması seviyeleriyle duyguları düzenlemede güçlük arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Bir anlamda çocukluk dönemi travmaları arttıkça duyguların düzenlenmesinde daha fazla güçlükle karşılaşıldığı gözlemlenmiştir.

Anahtar Sözcükler: Travma, duygu düzenleme, psikopatoloji.

* Uzm.Klinik Psikolog, Mail: info@psikologevinde.com, ORCID:0000-0002-4858-9788

Abstract

The aim of this study is to determine the relationship between childhood trauma and emotion regulation and psychopathology of people living in the TRNC. The study group of the research consists of 400 people aged 18 and over living in the TRNC. Sociodemographic form, childhood trauma inventory, emotion regulation difficulty inventory, identity development inventory, and brief symptom inventory (BSI) were used in the study. Various findings were obtained in the study. Childhood traumas are associated with emotion regulation and psychopathology. According to the findings obtained from the study, it is seen that difficulty in emotion regulation alone predicts psychopathology at a statistically significant and positive level. When emotional dysregulation and childhood traumas simultaneously predicted psychopathology, it was determined that emotional dysregulation and childhood traumas predicted psychopathology positively. As a result of the analyzes made, it was determined that childhood traumas were partially mediated in the relationship between emotion regulation difficulties and psychopathology. In a sense, it has been observed that as childhood traumas increase, more difficulties are encountered in the regulation of emotions.

Keywords: Trauma, emotion regulation, psychopathology.

Giriş

Yetişkinlik döneminde oluşan farkılaşma ve taleplerin yarattığı krizle kimi bireyler başa çıkabilmektedir. Bu başa çıkma sayesinde kişiliğinin bütünlüğüne ulaşır ve çelişkilerini uzlaşmaktadır. Buna kıyasla öte yandan bazı yetişkinler bu baskılara dayanamamakta, kişilik yapılarının parçalanmasına yol açan sağlıksız çözümlere başvurabilmekte ve çeşitli ruhsal bozukluklar yaşayabilmektedir. Bu bozukluklar çocuklukta başlayıp yetişkinliğe kadar devam edebilir veya ilk kez yetişkinlik döneminde başlayabilir. Bunun sonunca bireyler şizofreni, depresyon, anoreksiyanervoza, özgüven kaybı, yıkım, internet bağımlılığı, okuldan kaçma, uyuşturucu kullanımı, sigara, evden kaçma, intihar, saldırganlık ve suç sergileme gibi psikolojik rahatsızlıklardan muzdarip olabilmektedirler (Öztürk, 2002). Kızgın, saldırgan ve dengesiz tavırları sebebiyle ailesiyle çatışmalar da meydana gelmektedir. Bunun yanı sıra zihinsel depresyon, aşırı coşku ve sosyal uyum sorunları yaşanmaktadır.

Borderline kişilik bozukluğunda, kişinin kimlik, ilişkiler ve etki duygusunda yaygın ve kronik bir farklılık ortaya çıkar. Bu insanlar derin bir güvensizlik ve cinsel, mesleki ve sosyal kimliklerinde dengesizlik sergilemektedir. Güçlü bir kimlik duygusu gelişmemiştir. Kısa süre sonra hayal kırıklığına uğrarlar, anksiyete ve depresyon göstergeleri başlar. Zaman zaman saldırgan, antisosyal davranışlar, psikotrop maddelere eğilim ve kendine zarar verme eğilimi görülmektedir (Öztürk, 2002).

Yapılan çalışmalardan hareketle, çocukluk çağı travmasının psikiyatrik bozukluklarla ilişkili bulunduğu çocukluk döneminde travma geçirenlerin hayatlarının ilerleyen süreçlerinde bazı psikolojik sorunlar yaşadıkları ve duyguları düzenlemede güçlükler bekledikleri görülmüştür.

Konu ile ilişkili olarak literatür incelendiğinde Şahin Demirkapı (2013) “çocukluk çağı travmalarının duygu düzenleme ve kimlik gelişimine etkisiyle bunların psikopatolojiler ile ilişkisi” adlı çalışması bulunmaktadır. Çalışmada çocukluk çağı travmalarının kimlik gelişimi ve duygu düzenlemeyle ilişkisi incelenmiş olup ileriki süreçte psikopatolojiye nasıl neden olabileceği ele alınmıştır. Şahin Demirkapı'nın çalışmasında çocukluk çağı travmalarının hem duygu düzenleme becerilerini hem de kimlik duygusunun gelişimini etkilediği yönünde bulgular tespit edilmiştir. Bunun ilerleyen süreçte psikopatolojiye neden olacağı bilinmektedir ve çalışmada konuya ilişkin önerilere yer verilmiştir.

Dereboy vd. (2018) yaptığı çalışmada da yine çocukluk çağı travmalarının duygu düzenleme ve psikopatolojiye etkisi incelenmiştir. Çalışma sonucu elde edilen bulgular çocukluk çağı travmalarının duygu düzenleme becerilerini etkilediğini göstermiştir. Bu etkilerin uzun süre devam etmesinin bireyin kendine zarar verme davranışlarıyla ilişkili olduğu tespit edilmiştir.

Çelik (2020), çocukluk çağı travmalarının duygu düzenleme becerilerini nasıl etkilediği üzerinde çalışma yapmıştır. Bu çalışmadan elde edilen bulgularda çocukluk çağı travmalarının duygu düzenleme ile anlamlı ilişkisi olduğu tespit edilmiştir. Bireylerin çocukluk çağına ilişkin aktardıkları olumsuz travmatik deneyimler arttıkça, duygu düzenleme güçlüklerinin de arttığı saptanmıştır.

Konuyla ilişkili olarak yapılan bir başka çalışma Uluer (2021)'e aittir. Uluer çalışmasında çocukluk çağı travmasının duygu düzenleme güçlüğüyle ilişkisini ele almıştır. Çalışma sonucundan önceki çalışmalarla benzer bulgular elde edilmiştir. Çocukluk çağı travma yaşantısında duygusal istismar düzeylerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Bunun yanında çocukluk travması yaşamış bireylerin daha yüksek duygu düzenleme güçlüğü yaşadığı tespit edilmiştir.

Literatürden yararlanılarak yapılan bu çalışmada çocukluk çağı travmalarının, duygu düzenleme psikopatolojisiyle ilişkisinin saptanması amaçlanmıştır.

Hipotezler:

1) Bağımsız değişken olarak tanımlanan çocukluk çağı travma öyküsü ve duygu düzenleme becerileri, bağımlı değişken olarak tanımlanan bireylerde psikopatoloji etkiler mi?

2) Bağımsız değişken olarak tanımlanan çocukluk çağı travma öyküsü ve duygu düzenleme becerileri, bağımlı değişken olarak tanımlanan psikopatoloji etkiler mi?

3) Çocukluk çağı travma öyküsü, duygu düzenleme becerileri ve psikopatoloji kişilik özelliklerine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

H1: Çocukluk dönemitravma öyküsü ve duygu düzenleme becerileri, yetişkinlerde psikopatolojiyi anlamlı düzeyde etkilemektedir.

H2: Çocukluk dönemitravma öyküsü ve duygu düzenleme becerileri, yetişkin bireylerdeki psikopatolojiyi anlamlı düzeyde etkilemektedir.

Çocukluk çağı travması, çocukluk ve yetişkinlik döneminde ortaya çıkabilecek ruhsal hastalık ve sağlık açısından riskli davranışların ortaya çıkması için bir risk faktörüdür(Bülbul vd., 2013).

Literatürde çocukluk dönemi travmasının duygu düzenleme ve psikopatoloji ilişkisinin bir arada incelenmesine yönelik daha önce bir çalışma yapılmamış olması araştırmayı önemli kılmaktadır.

Yöntem

Araştırmanın Modeli:Araştırmanın modeli niceldir. Nicel araştırmalarda gerçeklik araştırmacı tarafından gözlemlenir (Büyüköztürk vd., 2016).K.K.T.C'deki kişilerin çocukluk çağı travmasının duygu düzenleme psikopatoloji ile ilişkisinin tespiti için tasarlanmış nicel bir araştırmadır.

Araştırmanın Evreni ve Örneklem:Araştırma evrenini KKTC'de yaşayan 18 yaş ve üzeri yetişkin bireyler oluşturmaktadır. Araştırmada evrenin tamamına ulaşılması mümkün olmadığından örneklem yöntemi kullanılarak bir örneklem seçilmiştir. Evreni bilinmeyen örneklem sayısı formülüyle %95 güven düzeyi ve %5 örnekleme hatası ile görüşülmesi gereken kişi sayısı 384 hesaplanmış olup, araştırmacı tarafından 400 kişiye ulaşılmıştır.

Veri Toplama Yöntemi:Araştırma verileri pandemi sebebiyle elden dağıtılmamış, Google form yoluyla katılımcılardan toplanmıştır.

Veri Toplama Araçları:Araştırmada veri toplamı aracı olarak kişisel bilgi formu, Çocukluk çağı travmaları ölçeği, Duygu düzenleme güçlüğü ölçeği ve Kısa semptom envanterinden (KSE) oluşan anket formu kullanılmıştır.

Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği: Bernstein vd., hazırlanan ölçek, üçü travmayı en aza indirmeyi ölçen 28 maddeden oluşur. Deneysel araştırmalar yapmışlar ve ölçeğin ilk çevirisini yapmışlar ve pozisyonun netliğine dikkat ederek son şeklini vermişlerdir. 28 soruluk anket, 1-5 arası likert ölçeğinden oluşmakta ve 5 alt ölçeğe sahiptir. Cevap seçenekleri (1) hiçbir zaman, (2) nadiren, (3) bazen, (4) sıklıkla ve (5) sıklıkla şeklindedir. Her soru 1'den 5'e kadar puanlanarak travma alt ölçeği ve toplam puanın ayrı ayrı hesaplanması sağlanır. Ölçeğin Türkçe uyarlama, geçerlik ve güvenilirlik çalışması 1996 yılında Şar tarafından gerçekleştirilmiş olup, ölçeğin toplam varyasyonun %72,5'ini açıklayan 5 boyutlu bir yapıda olduğu ve ölçek geneline dair Cronbach alfa katsayısının 0,93 olduğu belirtilmektedir. (Şar vd., 2012).

Duygu Düzenleme Güçlüğü Ölçeği-Kısa Form: Bjureberg vd. (2016), insanların duygularını düzenlemede zorluk düzeylerini ölçmüştür. Ölçek 16 adet 5'li Likert maddesinden meydana gelmektedir. Ölçeğin Türkçe uyarlama çalışması Yiğit ve Yiğit tarafından 2017'de gerçekleştirilmiş olup, yapılan çalışmada ölçeğin açıklık, amaçlar, motivasyon, strateji ve kabul etmeme şeklinde 5 alt boyuttan oluştuğu ve Cronbach alfa değerinin ölçek geneli için Cronbach alfa katsayısının 0,92 olduğu ifade edilmiştir (Yiğit ve Yiğit, 2017).

Kısa Semptom Envanteri (KSE): KSE, Derogatis (1992) 90 soruluk SCL-90 semptom kontrol listesinin kısaltılması için oluşturulmuş, kişide çeşitli psikiyatrik semptomların aranması amacıyla geliştirilen ölçek Şahin ve Durak (1994) tarafından Türkçeye uyarlanmıştır. KSE, 5 alt boyuttan oluşur ve toplam 53 ifade içerir. Beşli likert ölçeğindeki veriler için yanıt seçenekleri "hiçbir zaman", "biraz", "orta derecede", "çok" ve "çok" olup, verilen cevaba göre 0'dan 4'e kadar puanlanmaktadır. KSE'de ters kodlanmış bir terim bulunmamasıyla birlikte toplam puan ve alt boyut puanları cevapların toplanmasıyla elde edilmektedir. Ölçeğin toplam puanlama aralığı 0-212'dir. Ölçeğe ilişkin Cronbach alfa katsayıları depresyon için 0,88, anksiyete için 0,87, olumsuz benlik için 0,87, somatizasyon için 0,75 ve hostilite için 0,76 hesaplanmıştır (Şahin ve Durak, 1994)

Veri Analizi: Veri analizi SPSS 21.0 ve AMOS 21.0 yazılımları kullanılarak yapılmış ve %95 güven düzeyinde çalışılmıştır. Katılımcıların ölçeklerden aldıkları puanların normal dağılım gösterme durumu Kolmogorov-Smirnov testi ve çarpıklık-basıklık katsayıları ile değerlendirilmiş ve normal dağılım gösterdiği belirlenmiştir. Buna göre ölçek puanları arasındaki ilişkiler Pearson momentler çarpımı korelasyon katsayısı ile incelenmiştir. Ayrıca yordayıcılığın ve aracılığın değerlendirilmesinde yapısal eşitlik modellemesi kullanılmıştır.

Bulgular

Tablo 1. Demografik Değişkenler

	N	%
Cinsiyet		
Erkek	205	51,3
Kadın	195	48,7
Yaşın-max (ort±ss)	18-67 (33,87±11,01)	
Medeni durum		
Bekar	170	42,5
Evli	230	57,5
Eğitim düzeyi		
İlköğretim	124	31,0
Lise	97	24,3
Yüksekokul	87	21,8
Lisans ve üstü	92	23,0
Anne eğitim düzeyi		
İlköğretim	206	51,5
Lise	127	31,8
Yüksekokul	43	10,8
Lisans ve üstü	24	6,0
Baba eğitim düzeyi		
İlköğretim	209	52,3
Lise	109	27,3
Yüksekokul	44	11,0
Lisans ve üstü	38	9,5
Aylık gelir		
3000 TL ve altı	126	31,5
3001-4500 TL	16	29,0
4001-6000 TL	65	16,3
6501-8500 TL	31	7,8
8501-10000 TL	28	7,0
10.000 TL üstü	34	8,5
Çalışma durumu		
Emekli	14	3,5
Ev hanımı	17	4,3
İşsiz	24	6,0
İşyeri sahibi	31	7,8
Kamu çalışanı	42	10,5
Öğrenci	80	20,0
Özel sektör çalışanı	160	40,0
Serbest meslek sahibi	32	8,0
Kardeş sayısı		
0	18	4,5
1	73	18,3
2	123	30,8
3	107	26,8
4	40	10,0
5+	39	10,0

Katılımcılardan erkeklerin oranı %51,3; evli olanların oranı %57,5; ilköğretim mezunu olanların oranı %31,0; annesi ilköğretim mezunlarının oranı %51,5; babası ilköğretim mezunu olanların oranı %52,3; aylık geliri 3000 TL ve altı olanların oranı %31,5; özel sektör çalışanı olanların oranı %40,0; 2 kardeşi olanların oranı %30,8; bakımı ve veren ailesi olanların oranı %83,3'dür. Katılımcıların yaşları ortalaması 34,87±11,01'dir (Tablo 1.)

Tablo 2. Ölçek Puanlarına Ait Betimsel İstatistikler ve Normallik Testi Sonuçları

	N	±s	Min- Max	K-S	Çarpıklık	Basıklık
Duygusal İstismar	400	10,31±6,41	5-25	0,24*	1,13	0,01
Fiziksel İstismar	400	9,88±6,83	5-25	0,28*	1,30	0,30
Fiziksel İhmal	400	11,56±4,6	5-25	0,10*	0,32	-0,17
Duygusal İhmal	400	16,1±6,56	5-25	0,19*	-0,43	-1,12
Cinsel İstismar	400	10,13±7,17	5-25	0,31*	1,19	-0,09
Minimizasyon	400	7,7±3,2	3-15	0,15*	0,31	-0,79
Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği	400	57,97±26,54	25-125	0,16*	0,82	-0,15
Açıklık	400	4,35±2,28	2-10	0,26*	0,98	0,25
Amaçlar	400	7,1±3,98	3-15	0,23*	0,79	-0,58
Dürtü	400	6,71±4	3-15	0,27*	0,98	-0,29
Stratejiler	400	10,93±6,56	5-25	0,25*	1,06	-0,09
KabulEtmeme	400	6,73±4,02	3-15	0,26*	0,97	-0,29
Duygu Düzenleme Güçlüğü Ölçeği	400	35,82±20,02	16-80	0,22*	0,96	-0,23
Anksiyete	400	27,12±17,13	13-65	0,26*	1,24	0,29
Depresyon	400	26,13±15,89	12-60	0,26*	1,11	-0,01
Olumsuz Benlik	400	24,78±14,88	12-59	0,25*	1,14	0,07
Somatizasyon	400	18,59±11,43	9-45	0,25*	1,22	0,31
Hostilite	400	15,03±8,89	7-35	0,25*	1,10	0,04
Kısa Semptom Envanteri	400	111,64±67,49	53-263	0,24*	1,18	0,18

*p<0,05 : Ortalama, s: Standart Sapma, K-S: Kolmogorov-Smirnov testi

Tablo 2.'de katılımcıların Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği toplamından 57,97±26,54 puan, Duygu Düzenleme Güçlüğü Ölçeği toplamından 35,82±20,02 puan ve Kısa Semptom Envanteri toplamından 111,64±67,49 puan aldıkları belirlenmiştir. Katılımcıların ölçeklerden aldıkları puanların normal dağılım uyma durumu Kolmogorov-Smirnov testiyle incelenmiş olup, normal dağılım göstermediği belirlenmiş ancak çarpıklık ve basıklık değerlerinin ±1,5 aralığında olmasından dolayı verilerin normal dağılıma uyduğu kabul edilmiştir. Tabachnick ve Fidell'e göre (2013) çarpıklığın ve basıklığın ±1,5 arasında olmasının normal dağılım gösterdiğini ifade etmektedir.

Tablo 3. Ölçek Puanları Arasındaki Korelasyonların İncelenmesi

		Anksiyete	Depresyon	Olumsuz Benlik	Somatizasyon	Hostilite	KSE
Duygusal İstismar	r	0,884*	0,861*	0,872*	0,888*	0,874*	0,885*
Fiziksel İstismar	r	0,894*	0,852*	0,865*	0,899*	0,865*	0,884*
Fiziksel İhmal	r	0,665*	0,609*	0,626*	0,673*	0,634*	0,648*
Duygusal İhmal	r	0,286*	0,240*	0,267*	0,267*	0,252*	0,266*
Cinsel İstismar	r	0,888*	0,862*	0,870*	0,887*	0,852*	0,882*
Çocukluk Çağı Travmaları	r	0,869*	0,825*	0,842*	0,868*	0,836*	0,858*
Açıklık	r	0,810*	0,832*	0,828*	0,816*	0,836*	0,832*
Amaçlar	r	0,850*	0,890*	0,869*	0,854*	0,884*	0,878*
Dürtü	r	0,893*	0,909*	0,899**	0,888*	0,908*	0,909*
Stratejiler	r	0,963*	0,983*	0,970*	0,961*	0,974*	0,981*
KabulEtmeme	r	0,878*	0,893*	0,890*	0,879*	0,892*	0,896*
Duygu Düzenleme Güçlüğü	r	0,932*	0,955*	0,943*	0,932*	0,951*	0,952*

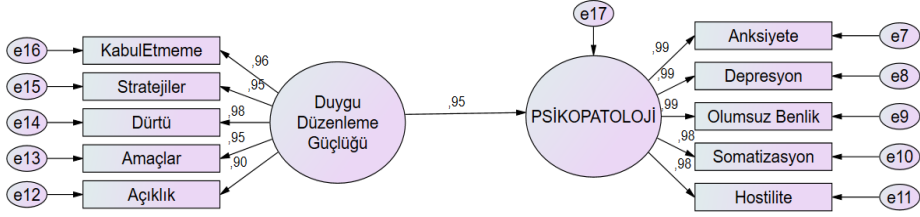
*p<0,05

Tablo 3.'te katılımcıların Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği toplamından ve ölçekteki Duygusal İstismar, Fiziksel İstismar, Fiziksel İhmal ve Cinsel İstismar alt boyutlarından aldıkları puanlar ile Kısa Semptom Envanteri toplamından ve alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı, pozitif yönlü ve güçlü korelasyonların olduğu, Duygusal İhmal ile Kısa Semptom Envanteri toplamından ve alt boyutlarından aldıkları puanlar arasındaki korelasyonların ise anlamlı ancak düşük kuvvetli olduğu belirlenmiştir (p<0,05).

Araştırmada dâhilindeki katılımcıların Duygu Düzenleme Güçlüğü Ölçeğinden ve ölçekteki tüm alt boyutlardan aldıkları puanlar ile Kısa Semptom Envanteri toplamından ve alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı, pozitif yönlü ve güçlü korelasyonlar saptanmıştır (Tablo 3).

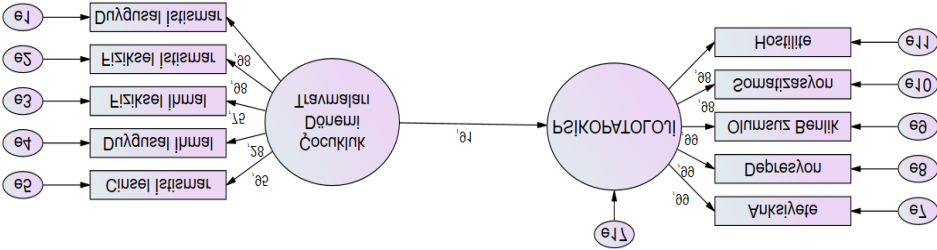
Duygu Düzenleme Güçlüğü ile Psikopatoloji arasındaki ilişkide çocukluk dönemi travmalarının aracılığının incelenmesi için Baron ve Kenny (1986)'ye ait ölçütler çerçevesinde yapısal eşitlik modellemesi kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Baron ve Kenny (1986)'ye göre aracılıktan söz edebilmek için aracı değişken ve yordayıcı değişken eş zamanlı olarak analizedâhil edildiğinde daha önce yordayıcı ve yordanan değişken arasında var olan önemli ilişki artık önemli olmaktan çıkmalı veya daha önceki önemlilik düzeyi azalmalıdır.

Yapısal eşitlik modellemesi kullanılmadan önce çok değişkenli normallik varsayımı incelenmiş olup, Mardia basıklık değerinin 6,25 olduğu ve modelde yer tüm değişkenlerin çarpıklık-basıklık değerlerinin 3'ün altında olduğu belirlenmiştir. Buna göre verilerin çok değişkenli normal dağılım gösterdiği belirlenmiştir.

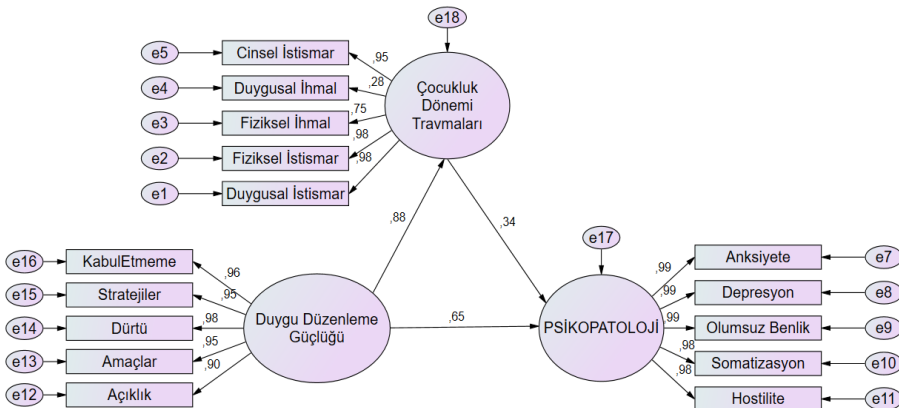
Şekil 1. Duygu Düzenleme Güçlüğü'nün Psikopatolojiye Etkisi

Şekil 2. incelendiğinde, Duygu Düzenleme Güçlüğü'nün tek başına Psikopatolojiyi istatistiksel olarak anlamlı düzeyde ve pozitif yordadığı belirlenmiştir ($\beta=0,95;p<0,05$). Buna göre yordayıcı değişkenin yordanan değişkeni tek başına anlamlı düzeyde yordama kriterinin sağlandığı belirlenmiştir.

Şekil 2. Çocukluk Dönemi Travmalarının Psikopatolojiye Etkisi

Şekil 2.'ye göre Çocukluk Dönemi Travmalarının tek başına Psikopatolojiyi istatistiksel olarak anlamlı düzeyde ve pozitif yordadığı belirlenmiştir ($\beta=0,91;p<0,05$). Bu sonuçlara doğrultusunda aracı değişkenin tek başına yordanan değişkeni tek başına anlamlı düzeyde yordama kriteri sağlanmıştır. Kriterlerinin sağlanmasının ardından Duygu Düzenleme Güçlüğü ile Psikopatoloji arasındaki ilişkide çocukluk dönemi travmalarının aracı rolünün incelenmesine dair oluşturulan model Şekil 3'te gösterilmiştir.

Şekil 3. Duygu Düzenleme Güçlüğü ile Psikopatoloji Arasındaki İlişkide Çocukluk Dönemi Travmalarının Aracılığı

Şekil 3.'te gösterilen modelin uyum iyiliği indekslerinin tamamı uygun çıkmış olup, modelin açıkladığı varyansa ilişki iyilik uyum indeksi (GFI) değeri 0,953 bulunmuştur. Şekil 3.'e göre Duygu Düzenleme Güçlüğü'nün Çocukluk Dönemi Travmalarının istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönlü olarak yordamaktadır. ($\beta=0,88;p<0,05$). Duygu Düzenleme Güçlüğü ve Çocukluk Dönemi Travmalarının eş zamanlı olarak Psikopatolojiyi yordama durumu incelendiğinde, Duygu Düzenleme Güçlüğü'nün ($\beta=0,65;p<0,05$) ve Çocukluk Dönemi Travmalarının ($\beta=0,34;p<0,05$) her ikisinin de Psikopatolojiyi pozitif yönlü olarak yordadığı belirlenmiştir. Bu durum Duygu Düzenleme Güçlüğü ile Psikopatoloji arasındaki ilişkide Çocukluk Dönemi Travmalarının tam aracılığının olmadığını göstermektedir. Ancak her iki değişkenden modele eş zamanlı dâhil edildiğinde duygu düzenleme güçlüğü'nün psikopatoloji üzerindeki yordayıcılığının azaldığı görülmüştür. Bu bağlamda kısmi aracılıktan söz edilebilir. Yapılan Bootstrap analizi ve sobel testi sonuçlarına göre söz konusu kısmi aracılığın anlamlı olduğu belirlenmiştir. Özetle duygu düzenleme güçlüğü ile psikopatoloji arasındaki ilişkide çocukluk dönemi travmalarının kısmi olarak aracı olduğu saptanmıştır.

Tartışma

Çocukluk çağı travmaları ve duygu düzenleme gelişimsel kavramlar olup birbirlerini etkilemektedir. Esasında duygu düzenleme becerisi bebeklikte kazanılmasına karşı yaşanan travmatik bir olay sonucu bu beceri yavaşlayabilmektedir. Hem travma yaşamış hem de duygu düzenleme becerisi yetersiz kalmış çocuk ileriki süreçte sıkıntılar yaşayabilmektedir. Bu durumlar ise psikopatolojiye neden olmaktadır (Dereboy vd., 2018).

Bu çalışmada çocukluk dönemi travmalarının, duygu düzenleme psikopatolojiyle olan ilişkisi irdelenmiştir. Çalışmanın amacı çocukluk çağı travmalarının duygu düzenleme ve psikopatolojiyle ilişkisini ortaya koymaktır. Örneklemimiz K.K.T.C'de yaşayan 18 yaş ve üzeri 400 kişiden oluşmaktadır. Çocukluk çağı travma düzeyleri sosyodemografik değişkenler açısından

incelendiğinde, farklı cinsiyet, yaş ve eğitim gruplarındaki katılımcılardan oluştuğu görülmektedir. Sosyodemografik form, çocukluk dönemi travmaları envanteri, duygu düzenleme zorluğu envanteri, kimlik gelişimi envanteri ve kısa semptom envanteri (KSE) kullanılmıştır.

Çalışmanın amacı doğrultusunda yaş ortalaması $34,87 \pm 11,01$ olan 400 bireyin katılımı ile gerçekleştirilmiş olan anket çalışması sonucunda katılımcılardan %51,3'ünün erkek; %57,5'inin evli; %31,0'ın ilköğretim mezunu; %51,5'inin annesinin ilköğretim mezunu; %52,3'ünün babasının ilköğretim mezunu; %31,5'inin aylık gelirinin 3000 TL ve altında olduğu; %40'ının özel sektör çalışanı olduğu; %30,8'inin 2 kardeşi olduğu ve bakımı veren ailesi olanların oranının %83,3 olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmamızın sonuçlarında çeşitli bulgular elde edilmiştir. Bu bulgulara göre katılımcıların daha travmatik çocukluk deneyimleri bildirdikçe, duyguları düzenlemedeki zorluklar da artmıştır. Çelik (2020) tarafından yapılan çalışmada, bizim çalışmamızın sonuçlarına benzer şekilde, duygusal, fiziksel istismar, fiziksel ihmal, duygusal ihmal, cinsel istismar ve ÇÇTÖ açıklığı, —kabul, stratejiler, motivasyon, alt düzey arasında pozitif bir ilişki vardır. Bilim (2012) tarafından yapılan bir başka çalışmada, çocukluk dönemitravmatikduyguları ile duygu düzenleme güçlüğü arasındaki ilişki incelenmiş ve çocuklukta yaşanan travmatik yaşantıların duyguları düzenlemede güçlükle ilişkili olduğu belirtilmiştir. Yapılan analizler sonucunda Çocukluk dönemi travmaları ile depresyon ve somatizasyon arasında olumlu yönlü güçlü bir ilişki mevcut olduğu görülmüştür. Çalışmada Depresyondaki değişimin %77'si duygusal, fiziksel ve cinsel istismar tarafından; Somatizasyondaki değişimin %83'ü duygusal, fiziksel ve cinsel istismar olarak değerlendirilmektedir. Benzer şekilde Sachs-Ericsson vd. (2007) tarafından yapılan çalışmalarda çocukluk çağı travmaları ile depresyon arasında; Choi vd. (2009) ve Ulman vd. (2009) tarafından yapılan çalışmalarda ise çocukluk çağı travmaları ile Somatizasyon arasında ilişki olduğunu gösteren bulgular olduğu görülmüştür. Elde edilen bulgulara göre; çocukluk çağı travmaları ölçeği toplamından ve ölçekteki duygusal istismar, fiziksel istismar, fiziksel ihmal ve cinsel istismar alt boyutlarından aldıkları puanlar ile kısa semptom envanteri toplamından ve alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı, pozitif yönlü ve güçlü korelasyonların olduğu, duygusal ihmal ile kısa semptom envanteri toplamından ve alt boyutlarından aldıkları puanlar arasındaki korelasyonların ise anlamlı ancak

düşük kuvvetli olduğu belirlenmiştir. Çalışmadan elde edilen bir başka sonuç ise duygu düzenleme güçlüğünün tek başına psikopatolojiyi istatistiksel olarak anlamlı düzeyde ve pozitif yordadığıdır. Dolayısıyla duygu düzenleme güçlüğünün psikopatoloji için tek başına bir risk faktörü olduğundan bahsetmek mümkündür. Konuya ilişkin McLaughlin (2011) çalışmasında da benzer sonuca ulaşılmıştır. McLaughlin Çalışmasında da duygu düzensizliği, özellikle ergenlikte çok çeşitli psikopatoloji sonuçları için riski artıran önemli bir transdiagnostik faktör olarak tespit edilmiştir. Yapılan analizler sonucunda çalışmada çocukluk dönemi travmaları ile duygu düzenleme ve psikopatoloji arasında ilişki tespit edilmiştir. Benzer şekilde Sachs-Ericsson vd. (2007) tarafından yapılan çalışmalarda çocukluk çağı travmaları ile depresyon arasında; Choi vd. (2009) ve Ulman vd. (2009) tarafından yapılan çalışmalarda ise çocukluk çağı travmaları ile duygu düzenleme arasında ilişki olduğunu gösteren bulgular olduğu görülmüştür. Duygu Düzenleme Güçlüğünün Çocukluk Dönemi Travmalarının istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönlü olduğu tespit edilen bir diğer çalışma sonucudur. Duygu düzenleme güçlüğü ve çocukluk dönemi travmalarının eş zamanlı olarak psikopatolojiyi yordama durumu incelendiğinde ise duygu düzenleme güçlüğünün ve çocukluk dönemi travmalarının psikopatolojiyi pozitif yönlü olarak yordadığı belirlenmiştir.

Sonuç

Araştırmanın bulguları sonucunda duygu düzenleme güçlüğü ile psikopatoloji arasındaki ilişkide çocukluk dönemi travmalarının kısmi olarak aracı rolü olduğu saptanmıştır.

Çalışma çocukluk çağı travmatik olaylarının sadece duygu düzenleme üzerinde etkilerinin olmadığını, aynı zamanda yaşamın ilerleyen dönemlerinde de etkisini sürdüren sonuçlarla ve psikopatoloji ile ilişkili olabileceğini göstermiştir. Çocukluk çağı travmaları, bireyde kaygı uyandırmaktadır. Çocukluk çağı travmalarının olumsuz yönlerinin azalmasında aile ve okul temelli çalışmalara ağırlık verilmelidir. Çocukluk çağı travmalarının etkisinin azalması için bireyler kaygı verecek durumlardan uzak tutulmalıdır. Özellikle çocukluk çağı travmaları yaşamın ileri zamanlarında psikopatolojiye neden olabileceği için ebeveynlere ciddi görevler düşmektedir. Ailelerin bilinçlendirilmesi, ebeveynlik becerilerinin geliştirilmesi ve bu konuda toplum bilincinin artırılması faydalı olacaktır. Çocukluk çağında yaşanan travmaları önlemeye yönelik çalışmaların yapılması da önerilmektedir. Bu çalışmada örneklem grubunun çoğunluğunu erkekler oluşturduğu için cinsiyetin eşit olduğu başka bir çalışma yapılması önerilmektedir. Ayrıca farklı bir yöntemle konunun yeniden ele alınması da çalışmanın sonuçlarına daha fazla ışık tutacaktır.

Kaynaklar:

BARON, R. M, & Kenny, D. A, (1986), "*The Moderator-Mediator Variable Distinction in Social Psychological Research: Conceptual, Strategic and Statistical Considerations*", Journal of Personality and Social Psychology, 51(6):1173-1182.

BJUREBERG, Johan & LJÖTSSON, Briann & HEDMAN, Erik & SAHLİN, Hann & DİLİLLO, David, (2016), "*Development and Validation of a Briefversion of the Difficulties in Emotion Regulation Scale: the DERS-16*", Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment, 38(2):284-296.

BÜLBÜL, Feridun ve ÇAKIR, Ülkü ve ÜLKÜ, Cuma, (2013), "*Yineleyen Ve İlk Atak Depresyonda Çocukluk Çağı Ruhsal Travmalarının Yeri*", Anadolu Psikiyatri Dergisi, 14(2):93.

BÜYÜKÖZTÜRK, Şener, (2016), *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, Ankara: Pegem Yayıncılık.

CHOI, Hyunjung & KLEİN, Carolin, (2009), "*Posttraumatic Stress Disorder (PTSD) and Disorders of Extremestress (DESNOS) Symptoms Following Prostitution and Child Abuse*", Violence against Women, 15: 933-951.

ÇELİK, Seda Nur, (2020), "*Çocukluk Çağı Travmaları, Duygu Düzenleme Becerileri ve Bilinçli Farkındalık Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi*" (Yüksek Lisans Tezi), Işık Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

DEREBOY, Çiğdem ve ŞAHİN DEMİRKAPI, Esra ve ŞAKİROĞLU, Mehmet ve ŞAFAK ÖZTÜRK, Cennet, (2018), "*Çocukluk Çağı Travmalarının, Kimlik Gelişimi, Duygu Düzenleme Güçlüğü ve Psikopatoloji ile İlişkisi*", Türk Psikiyatri Dergisi, 29(4):269-78.

DEROGATİS, Leonard, (1992), "*The Brief Symptom Inventory-BSI Administration, Scoring and Procedure Manual-II. USA*", Clinical Psychometric Research Inc.

DURAK, Ayşegül ve ŞAHİN, Nesrin, (1994), "*Kısa Semptom Envanteri: Türk Gençleri İçin Uyarlanması*", Türk Psikoloji Dergisi, 9(31):44-56.

ERİKSON, Erik, (1956), "*The Problem of Ego Identity*", Journal of the American Psychoanalytic Association, 4(1):56-121.

MARCIA, James, (1966), "*Development and Validation of Ego-Identity Status*", Journal of Personality and Social Psychology, 3(5):551-558.

MCLAUGHLİN, Katie A, (2011), "*Emotion Dysregulation and Adolescent Psychopathology: A Prospective Study*" Behav Res Ther, 49(9):544-54.

ÖZTÜRK, Orhan, (2002), *Ruh Sağlığı ve Bozuklukları*, Ankara: Nobel Yayıncılık.

SACHS, Natalie & KATHLEEN, Ericsson & HERNANDEZ, Anette, (2007). "*Childhood Abuse, Chronic Pain and Depression in the National Comorbidity Survey*", Child Abuse Negl, 31:531-547.

TABACHNİCK, B. G., & FIDELL, L. S. (2013), *Using Multivariate Statistics* (6th Ed.), Boston: Allyn and Bacon.

ULLMAN, Sarah ve NAJDOWSKI, Cynthia ve FİLİPAS, Henrietta (2009), *Child Sexualabuse, Post-Traumatic Stres Disorder, and Substanceuse: Predictors of Revictimization In Adult Sexualabuse Survivors*, J Child Sex Abus;18: 367-385.

ULUER, Gizem, (2021), *“Çocukluk Çağı Travma Yaşantısı, Duygu Düzenleme Güçlüğü ve Öz-Şefkatin Duygusal Yeme Davranışı ile İlişkisi”*, (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Kent Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.

ŞAHİN DEMİRKAPI, Esra, (2013), *“Çocukluk Çağı Travmalarının Duygu Düzenleme ve Kimlik Gelişimine Etkisi ve Bunların Psikopatolojiler İle İlişkisi”* (Yüksek Lisans Tezi), Adnan Menderes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

ŞAR, Vedat, ve ÖZTÜRK, Erdiç,(2012), *“Çocukluk Çağı Ruhsal Travma Ölçeğinin Türkçe Uyarlamasının Geçerlilik ve Güvenirliği”*, Türkiye Klinikleri, 32(4): 1054-1063.

YİĞİT, İbrahim ve GÜZEY-YİĞİT, Melike, (2017), *“Psychometric properties of Turkish version of Difficulties in Emotion Regulation Scale-Brief Form (DERS-16)”*, Current Psychology,38:1-9.

Summary

The concept of trauma has been defined long ago and has been experienced for centuries. Sad events create traumatic effects. There may be various events in the life of every person that frighten, terrify or leave him helpless. Not all of these events are traumatic. It is very important for such events to be sudden and unexpected in order to create a traumatic effect. Although trauma is affected in all periods of life, it has a greater effect especially in childhood. Because it is one of the processes in which a person is most vulnerable and most open to influence. In this context, perception of the world and the first 6 years of self-identity are extremely important.

Childhood has a critical importance between life stages. The negativities experienced in this period can create serious problems for the child in the future. At this point, it is possible to talk about childhood traumas. Childhood traumas include exposure to interpersonal, prolonged, and multiple traumatic events. Childhood traumas consist of physical, psychological and sexual abuse before the age of 18, as well as accidents and sad events that witnessed violence. Childhood trauma is a set of life-threatening events that occur unexpectedly before the age of 18, endanger physical and mental integrity. All of the situations that harm the child and limit his development prepare the ground for trauma. It causes serious conditions that cause permanent psychological damage and restrict development. Although there are many reasons, especially neglect, insecure attachment, lack of love, anxious parents have a great impact on a childhood trauma.

Childhood traumas are strongly associated with short- and long-term consequences for an individual's mental health. In this context, trauma is not limited to an event that occurred in the past. Experiences that result in negative schemas in childhood can continue to be effective in adulthood and cause psychological discomfort. Childhood distress is an important risk factor for many forms of psychopathology. In particular, almost all forms of psychopathology contain a component of impaired emotion regulation. Psychopathology is associated with both childhood distress and psychopathology. In addition, at this point, it is possible to say that these components also affect the child's identity development. Identity develops in relation to feeling good enough, integration of emotions and intelligence, basic awareness of emotional state, feeling safe and consistent as an individual. Consistent identity in adulthood plays a protective role against the development of impaired psychosocial functioning and is seen as one of the defining features of positive youth development. Therefore, exposure to trauma has a connection with adult identity. In this context, it is possible to talk about the relationship of trauma, which significantly affects adulthood, with emotion regulation, identity development, and psychopathology.

Based on all these, this study was prepared to examine the relationship between childhood trauma and emotion regulation and psychopathology. The study consists of 4 main parts. In the first chapter, an introduction to the subject is given and the theoretical framework is drawn. The second part constituted the method part of the study. In the third part, the findings are presented and in the last part, the results of the study are evaluated. The findings were discussed within the framework of the literature and suggestions for the study were presented. It is possible to mention the aim, method, findings and results of the study as follows:

The main purpose of this study is to determine the relationship between childhood trauma of people living in the TRNC and emotion regulation and psychopathology. In this study, which was carried out by considering the mental state of the individual in early childhood and at the same time in adolescence, the aim of this study was to address the relationship between emotion regulation and psychopathology, and to reveal the importance of identity development in childhood traumas. In addition, studies in the literature in general focused on childhood and adolescence periods. In this respect, one of the ultimate aims of this study is to contribute to the literature. In this section, the research group of the study and data collection tools are discussed. The study group of the research consists of 400 people aged 18 and over living in the TRNC. There are different data collection tools and scales in the study. These are socio-demographic form, childhood trauma inventory, emotion regulation difficulty inventory, and brief symptom inventory (KSE). Childhood traumas are associated with emotion regulation and psychopathology. According to the findings obtained from the study, it is seen that difficulty in emotion regulation alone predicts psychopathology at a statistically significant and positive level. When emotional dysregulation and childhood traumas simultaneously predicted psychopathology, it was determined that emotional dysregulation and childhood traumas predicted psychopathology positively. As a result of the analyzes made, it was determined that childhood traumas were partially mediated in the relationship between emotional dysregulation and psychopathology. According to the results of our research, childhood trauma is associated with emotion regulation and psychopathology. The study showed that childhood traumatic events not only have effects on the development of emotion regulation and sense of identity, but also continue to affect them in the later stages of life. Another important result is that childhood traumas affect both emotion regulation skills and the development of sense of identity. Apart from this, as a result of the study, a positive and significant relationship was found between the levels of childhood trauma and difficulty in regulating emotions. It has been observed that as childhood traumas increase, more difficulties are encountered in the regulation of emotions. In a sense, it is possible to say that as childhood traumas increase, more difficulties are encountered in the regulation of emotions. Difficulties in regulating emotions also increased as participants reported more traumatic childhood experiences. Therefore, it was concluded that the concepts of childhood trauma, emotion regulation, identity development, and psychopathology are interrelated. The results obtained in the study were discussed and necessary suggestions were presented.

Keywords: Trauma, emotion regulation, psychopathology.

Etik Kurul İzni

Bu çalışma için etik kurul izni gerekmemektedir. Yaşayan hiçbir canlı (insan ve hayvan) üzerinde araştırma yapılmamıştır. Makale edebiyat sahasına aittir.

Çatışma Beyanı

Makalenin yazarı, bu çalışma ile ilgili herhangi bir kurum, kuruluş, kişi ile arasında mali çıkar çatışması bulunmadığını beyan eder.

Destek ve Teşekkür

Çalışmada herhangi bir kurum ya da kuruluştan destek alınmamıştır.

Ethics Committee Permission

Ethics committee permission is not required for this study. No research has been conducted on any living creature (human and animal). The article belongs to the field of literature.

Deconfliction Statement

The author of the article declares that there is no conflict of financial interest between him and any institution, organization, person related to this study.

Support and Thanks

Support was not received from any institution or organization in the study.